
SARAYBOSNA'DAKİ TERÖR EYLEMİNDEN SANCAK BÖLGESİ İÇİN DERSLER - 2 KASIM 2011

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Dr. Erhan Türbedar, TEPAV Dış Politika Analisti

AVİM, 2 Kasım 2011

28 Ekim 2011de Saraybosnadaki ABD büyükelçiliğine gerçekleştirilen silahlı saldırının yankıları devam ediyor. Söz konusu terör eylemi dünyaya Balkanlardaki Müslümanlar hakkında yanlış bir resim göndermekle kalmadı, aynı zamanda Boşnakların itibarına büyük zarar verdi. Saldırgan Mevlid Yaşareviçin Sırbistanın Yeni Pazar kentinde yaşıyor olması nedeniyle ise, bölge medyasında Sancak bölgesi yeniden olumsuz haberlerin odak noktası haline geldi.

Terör neredeyse her toplumda baş gösterebilen, dünyanın en aktüel sorunlarından biridir. Özellikle son yirmi yılda terör dünyada en büyük tehdit ve en büyük risk olarak algılanmaya başladı. 1990lı yıllarda eski Yugoslavya coğrafyasında terörizm kavramı neredeyse günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmişti. Özellikle 1989-2000 döneminde Slobodan Miloşević önderliğindeki Sırbistanda bu kavram, Kosovalı Arnavutların ve Bosna-Hersek ile Sancak bölgesindeki Boşnakların kötülenmesi için kullanıldı. Yoğun Müslüman nüfusa sahip olan bazı Balkan ülkelerini terörizm açısından bir tehdit olarak göstermeye çalışan bazı çevreler günümüzde de bulunuyor. Özellikle Sırbistan, Hırvatistan ve Karadağdaki milliyetçi hareketler, Bosna-Hersekteki Müslümanlara ilişkin bazı gelişmeleri her zaman çarpıtarak, mümkün olduğunca kötü göstermeye çalışmıştır. Bu yüzden Mevlid Yaşareviçin Saraybosnadaki ABD büyükelçiliğine saldırısı, bütün Boşnakları İslam adına yapılan terörizmle bağdaştırmaya çalışanları sevindirmiş olsa gerek.

Sadece Boşnaklar değil, Balkanlardaki Müslümanların tamamı dini aşırıcılık yapamayacak kadar hoşgörülü ve ılımlıdır. Dinin radikal yorumlarına ne Balkan Müslümanlarının resmi dini kurumları bünyesinde, ne de siyasi partiler düzeyinde destek vardır. Sancaklı Boşnaklar da Osmanlılardan öğrendikleri İslam geleneğini yüzyıllarca sürdürüyor. Ne var ki 1990ların ortalarından bu yana, Sancak bölgesi ve özellikle Yeni Pazar kenti Vahabi grupların varlığıyla da anılmaya başlandı. Saraybosnadaki 28 Ekim tarihli terör saldırısının ardından ise, Sancak bölgesindeki Vahabi hareketinin 17 önde geleni sorgulanmak üzere gözaltına alındı.

Yeni Pazar kenti defalarca cami cemaati ile Vahabiler arasında yaşanan kavgalara sahne oldu. Bunların içinden en ciddi olanı, silahların da kullanıldığı Aralık 2006da Arap Camii önünde gerçekleşti. 2006nın ilkbaharında bir grup Vahabi, Balkanika isimli grubun Yeni Pazardaki konserine baskın yaparak Sancak bölgesini gündeme taşımıştı. 2007 yılında ise Sırbistan polisi Vahabilere karşı gerçekleştirdiği bir operasyonda, terör eylemlerine hazırlanan bir grubu tutukladıklarını duyurmuştu.

Sancak İnsan Hakları ve Özgürlükleri Koruma Komitesinin araştırmalarına göre, Sancakta iki çeşit Vahabi grubu bulunuyor. Birinci grup, daha radikal dini anlayışı benimsemesine rağmen şiddet eğilimi içinde olmayan gruptur. İkinci grup ise, şiddete yatkın olan gençleri etrafında toplayan gruptur. Bugünlerde Sancak bölgesinde Vahabi grupların nasıl geliştiği,

ayrıca kimden destek gördükleri yönündeki tartışma yeniden canlandı. Söz konusu grupların arkalarında kim durursa dursun, Sırbistanda İslam Birliği çerçevesinde yaşanan krizin, aşırılık yanlısı grupların gelişmesine uygun bir zemin hazırladığı ortadadır. Hatırlatmak gerekirse, Merkezi Yeni Pazarda olan Sırbistan İslam Topluluğu Meşihatının baş müftüsü Muamer Zukorlić ile bazı Boşnak siyasiler arasında yaşanan kişisel çekişmeler nedeniyle, dört yıl önce Sırbistanda ikinci bir İslam Topluluğu ilan edilmiş ve Adem Zilkić Reis ul-Uleması olarak görevlendirilmişti. Aşırılık yanlısı dini grupların kontrol altına alınabilmesi için ise Sancaktaki Müslümanlar yeniden ortak bir İslam Topluluğu çatısı altında toplanmalıdır. Bu nedenle, Sırbistan İslam Topluluğunun yeniden birleştirilmesi doğrultusunda Türkiye'nin başlattığı girişimin anlamı ve önemi büyüktür.

Sırbistan İslam Topluluğunun birleştirilmesine yönelik planı Sırbistan yetkilileriyle paylaşmak üzere, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu 24 Ekim 2011'de Belgradı ziyaret etmişti. Davutoğlu'nun ziyaretinden hemen sonra Sancak bölgesi medyasına İslam Topluluğunun birleştirilmesine yönelik 15 maddeli plan sızdırıldı. Bunun üzerine konuya ilişkin bazı tepkiler gündeme geldi. Örneğin, Adem Zilkić, kendi İslam Topluluğunun feshedilmesine rıza göstermeyeceğini belirtti. Sırbistandaki iktidarın başını çeken Demokratik Partinin yetkililerinden Dragolub Mićunović ise, yeni kurulacak İslam Topluluğunun merkezinin Yeni Pazarda değil, Belgrad'da olmasını istediklerini duyurdu. Dinler ve diasporadan sorumlu bakanlıktan Aleksandar Raković, İslam Topluluğunun birleştirilmesine ilişkin anlaşmanın imzalanması için henüz yeterince mesafenin katedilmediğini açıkladı. Anlaşılan, Sırbistan İslam Topluluğunun birleştirilmesine yönelik Türkiye'nin girişiminin sonucu belirsiz kalmaya devam ediyor. Oysa Saraybosnadaki terör eylemini gerçekleştiren Yaşarević Sırbistan vatandaşı olduğuna göre, birleşmiş ve güçlü bir İslam Topluluğunun varlığı sadece Boşnakların değil, Sırbistan'ın da çıkarına olacaktır.

Kaynak/Source: